

Tisková zpráva

Česká veřejnost k problematice geneticky upravených plodin – Potraviny 2021

- ⊗ Výrazná většina dotázaných (74 %) se s pojmem geneticky modifikovaných plodin setkala, z toho necelá desetina (8 %) s jistotou ví, čeho se tento pojem týká, přibližně třetina (35 %) přibližně ví, co tento pojem znamená a další necelá třetina (31 %) se s tímto pojmem sice již setkala, ale neví, čeho se týká.
- ⊗ Zájem české veřejnosti o geneticky modifikované plodiny je spíše nízký. Dle svého vyjádření se o ně zajímá přibližně pětina respondentů (21 %), většina občanů se o tuto problematiku nezajímá (78 %).
- ⊗ Více než tři čtvrtiny (77 %) české veřejnosti jsou přesvědčeny, že informace o genetické úpravě potraviny nebo její složky by měla být obsažena na etiketě výrobku, přičemž 54 % z nich si to myslí rozhodně a 23 % spíše.
- ⊗ Necelá čtvrtina (23 %) českých občanů považuje genetickou úpravu plodin za morálně nepřijatelnou.
- ⊗ Názor české veřejnosti na vliv potravin z geneticky modifikovaných plodin na lidské zdraví je nejednoznačný, když přibližně třetina (34 %) respondentů se domnívá, že takové potraviny mohou ohrozit lidské zdraví, srovnatelný podíl (32 %) zastává i opačný názor, tedy že, nemohou ohrozit lidské zdraví a další přibližně třetina (34 %) v této otázce „neví“.
- ⊗ Téměř polovina (47 %) respondentů by byla ochotna použít lék vyrobený pomocí geneticky modifikovaných organismů.
- ⊗ Nadpoloviční většina (57 %) české veřejnosti souhlasí s tím, aby potraviny z geneticky modifikovaných plodin mohly být užívány v oblastech s nedostatkem potravin, opačný názor vyjádřila necelá pětina (17 %).

Zpracovali:

Radka Hanzlová

Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v. v. i.

Tel.: 210 310 587; e-mail: radka.hanzlova@soc.cas.cz

Ing. Vojtěch Hudzieczek, Ph.D.

Biofyzikální ústav AV ČR, v. v. i.

Tel.: 541 517 203; e-mail: hudzieczek@ibp.cz

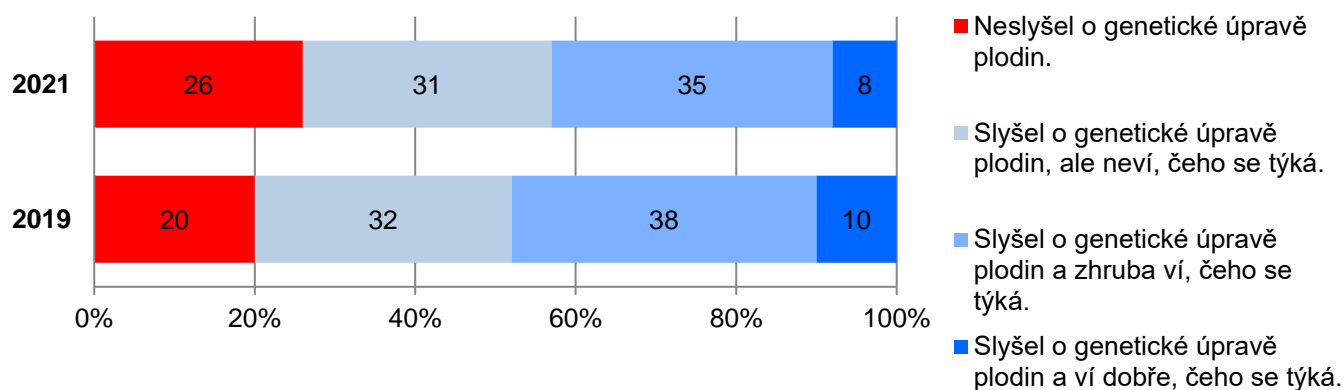
Ve speciálním výzkumu Potraviny 2021 zjišťovalo CVVM SOÚ AV ČR postoje české veřejnosti ke geneticky modifikovaným, neboli upraveným organismům, respektive plodinám, ze kterých se vyrábějí mimo jiné potraviny, které konzumujeme (dále jen „GMP“). Konkrétně jsme zjišťovali, zda se respondenti již s pojmem modifikovaných nebo geneticky upravených plodin setkali, dále vyjadřovali, do jaké míry je toto téma zajímavé a zda mají dostatek informací o problematice geneticky modifikovaných plodin. Následně měli respondenti vyjádřit souhlas či nesouhlas s výroky týkajícími se morálních aspektů genetické modifikace plodin a dopadů konzumace potravin z těchto plodin na lidské zdraví. Součástí výzkumu byly i otázky týkající ochutnání potraviny vyrobené z GMP či povolení používání potravin z GMP v oblastech s nedostatkem potravin a mnoho dalších.

Obecně otázka genetické modifikace organismů a plodin je v současnosti předmětem mnoha diskuzí, především však v souvislosti s dopadem a riziky na lidské zdraví. „Přestože jsou geneticky modifikované organismy (GMO) komerčně dostupné téměř třicet let, obavy části veřejnosti z jejich využití stále přetrvávají. Jakkoli je drtivá většina léků vyráběna za přispění GMO mikroorganismů, na potraviny vyrobené z GMO plodin či zvířat krmných GMO rostlinami pohlížejí

konzumenti často skrz prsty. To je patrné zejména v Evropě, kde zároveň restriktivní legislativa komplikuje pěstování GMO plodin. Tato situace přetrvává i přes silný apel na změnu z řad vědecké komunity a zemědělských organizací.“, popisuje Vojtěch Hudziczek z Biofyzikálního ústavu AV ČR, v. v. i.

Nyní se již přesuňme k tomu, jak ke geneticky modifikovaným plodinám, ze kterých se vyrábějí potraviny, které konzumujeme, přistupuje česká veřejnost. První otázka v šetření se zaměřila na to, do jaké míry jsou respondenti s pojmem geneticky modifikované plodiny seznámeni a zda se s ním již v minulosti setkali. Z výsledků šetření vyplývá (viz graf 1), že o geneticky modifikovaných neboli upravených plodinách neslyšela více než čtvrtina (26 %) dotázaných. Naopak výrazná většina dotázaných (74 %) se s tímto pojmem setkala, z toho necelá desetina (8 %) s jistotou ví, čeho se tento pojem týká, přibližně třetina (35 %) přibližně ví, co tento pojem znamená a další necelá třetina (31 %) se s tímto pojmem sice již setkala, ale neví, čeho se týká. Můžeme tedy říci, že i přes to, že většina české veřejnosti se s pojmem geneticky modifikovaných plodin již setkala, pouze o málo více než dvě pětiny (43 %) z nich znají i jeho význam. Z časové srovnání, respektive porovnání s rokem 2019 pak vyplývá, že vzrostl podíl lidí, kteří o genetické úpravě plodin neslyšeli (nárůst o 6 procentních bodů).

Graf 1: Informovanost o geneticky modifikovaných plodinách (%)¹

Pozn.: V roce 2019 byl použit termín „geneticky modifikované potraviny“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, Potraviny.

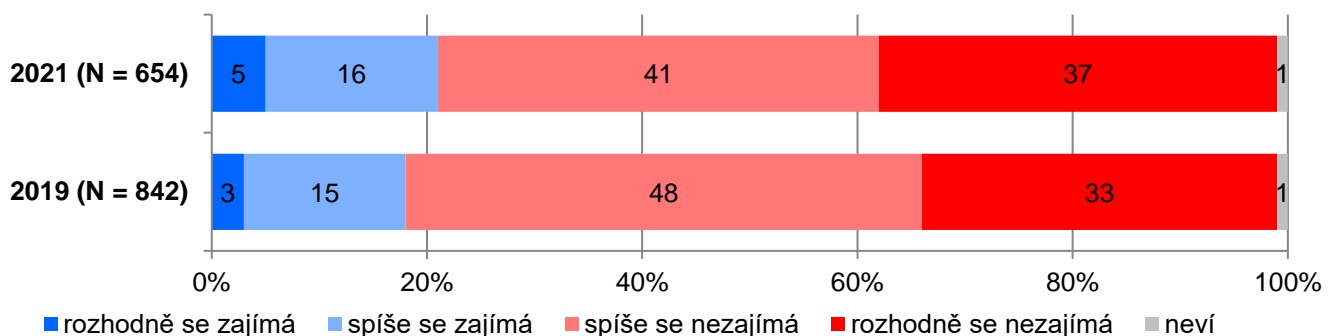
Analýza z pohledu sociodemografických charakteristik ukázala, že povědomí o geneticky modifikovaných plodinách roste se zvyšujícím se vzděláním, se zlepšující se životní úrovní domácnosti a souvisí také s věkem, když o nich více slyšeli lidé ve věku 20 až 44 let.

Co se týká zájmu české veřejnosti o geneticky modifikované plodiny, z grafu 2 vidíme, že je spíše nízký. Dle svého vyjádření se o geneticky upravené plodiny zajímá přibližně pětina (21 %) respondentů, z toho 16 % se „spíše zajímá“ a 5 % se „rozhodně zajímá“. Většina občanů se o tuto problematiku nezajímá (78 %), přičemž o málo více než dvě pětiny (41 %) se „spíše nezajímají“ a více než třetina (37 %) se „rozhodně nezajímá“.

V porovnání s rokem 2019, které rovněž znázorňuje graf 2, vidíme, že obecně nedošlo k velkým statistickým posunům v případě zájmu a nezájmu, nicméně poklesl podíl těch, kteří se „spíše nezajímají“ (pokles o 7 procentních bodů) ve prospěch těch, kteří se „rozhodně nezajímají“ (nárůst o 4 procentní body).

¹ Znění otázky: „Slyšel jste o geneticky modifikovaných, neboli geneticky upravených plodinách?“ Možnosti odpovědí: ne, o genetické úpravě plodin jste neslyšel; o genetické úpravě plodin jste slyšel, ale nevíte, čeho se týká; o genetické úpravě plodin jste slyšel a zhruba víte, čeho se týká; o genetické úpravě plodin jste slyšel a víte dobře, čeho se týká.“

Graf 2: Zájem české veřejnosti o geneticky modifikované plodiny (v %, pouze ti, kteří o geneticky modifikovaných plodinách již slyšeli)²

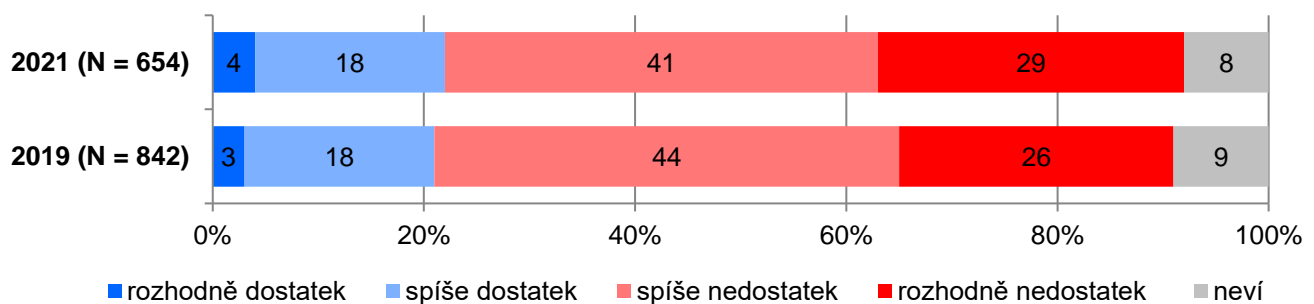
Pozn.: V roce 2019 byl použit termín „geneticky modifikované potraviny“. N = počet respondentů.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, Potraviny.

Pokud se podíváme na charakteristiky dotázaných, které je mohou dále odlišovat, zjistíme, že o problematiku geneticky upravených plodin se více zajímají lidé ve věku 20 až 44 let, pravicově orientovaní, dotázaní s dobrou životní úrovní vlastní domácnosti, ti, kteří mají o potravinách z geneticky upravených plodin dostatek informací a kteří zároveň „vždy“ nebo „často“ o nich kontrolují informace na etiketách potravin. Zároveň zájem stoupá se stoupajícím dosaženým vzděláním respondenta.

Respondenti dále měli zhodnotit, zda podle svého názoru mají dostatek, či nedostatek informací o takto upravených plodinách. Z grafu 3 vidíme, že informace jako dostatečné hodnotí o málo více než pětina (22 %) dotázaných, z toho 4 % jako „rozhodně dostatečné“ a 18 % jako „spíše dostatečné“. Jako nedostatečné je vnímá 70 % dotázaných, z toho 29 % jako „rozhodně nedostatečné“ a 41 % jako „spíše nedostatečné“. V porovnání s rokem 2019 jsou aktuální výsledky statisticky srovnatelné.

Graf 3: Dostupnost informací o geneticky modifikovaných plodinách (v %, pouze ti, kteří o geneticky modifikovaných plodinách již slyšeli)³

Pozn.: V roce 2019 byl použit termín „geneticky modifikované potraviny“. N = počet respondentů.

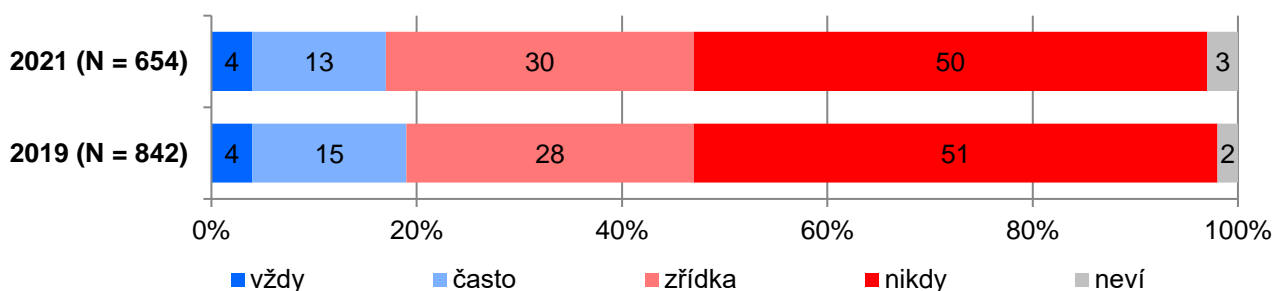
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, Potraviny.

² Znění otázky: „Zajímáte se Vy osobně o geneticky modifikované, neboli geneticky upravené plodiny?“ Možnosti odpovědí: rozhodně se zajímáte, spíše se zajímáte, spíše se nezajímáte, rozhodně se nezajímáte.

³ Znění otázky: „Máte dostatek, či nedostatek informací o geneticky modifikovaných, neboli geneticky upravených plodinách?“ Možnosti odpovědí: rozhodně dostatek, spíše dostatek, spíše nedostatek, rozhodně nedostatek.

Nyní přejdeme od obecného povědomí o geneticky upravených plodinách k chování dotázaných při samotném nakupování a konzumaci potravin z geneticky modifikovaných plodin (viz graf 4). Polovina (50 %) české veřejnosti informace o genetické úpravě plodin na etiketách či popiscích potravin nekontroluje „nikdy“, necelá třetina (30 %) pak jen „zřídka“. Pouze zlomek respondentů (4 %) tyto informace kontroluje „vždy“ a přibližně osmina (13 %) „často“. V porovnání s rokem 2019 nedošlo v odpovědích respondentů ke statisticky významným posunům.

Graf 4: Kontrola informace o genetické úpravě plodiny na etiketě či popisku k potravíně (v %, pouze ti, kteří o geneticky modifikovaných plodinách již slyšeli)⁴

Pozn.: V roce 2019 byl použit termín „geneticky modifikované potraviny“. N = počet respondentů.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, Potraviny.

Ve výzkumu bylo dále všem respondentům předloženo k posouzení pět výroků týkajících se morálních aspektů genetické modifikace plodin a dopadů konzumace potravin z těchto plodin na lidské zdraví, s nimiž respondenti vyjadřovali míru svého souhlasu, či nesouhlasu.

O tom, že informace o genetické úpravě plodiny nebo její složky by měla být obsažena na etiketě výrobku, jsou přesvědčeny více než tři čtvrtiny (77 %) dotázaných, přičemž nadpoloviční většina (54 %) z nich si to myslí rozhodně a necelá čtvrtina (23 %) spíše. Naopak pouze necelá dvacetina (4 %) si nemyslí, že by tyto informace měly být na etiketě výrobku a necelá desetina (7 %) je na pomezí souhlasu a nesouhlasu (viz graf 5).

Zjištění, že potravina obsahuje složky z geneticky upravených plodin, by ovlivnilo v jejím nákupu více než čtvrtinu (26 %) dotázaných, z nichž konkrétně 10 % by si takovou potravinu rozhodně nekoupilo a 16 % by ji spíše ze svého nákupního košíku vyndalo. Pětina (20 %) respondentů by váhala, zda takovou potravinu koupit či nekoupit. Pro téměř dvě pětiny (38 %) lidí by tato informace neznamena změnu jejich volby, přičemž 29 % by ji spíše koupilo a necelá desetina (9 %) by ji i přes to rozhodně koupila. Zbývající přibližně šestina (16 %) dotázaných neví, jak by se v této situaci zachovala.

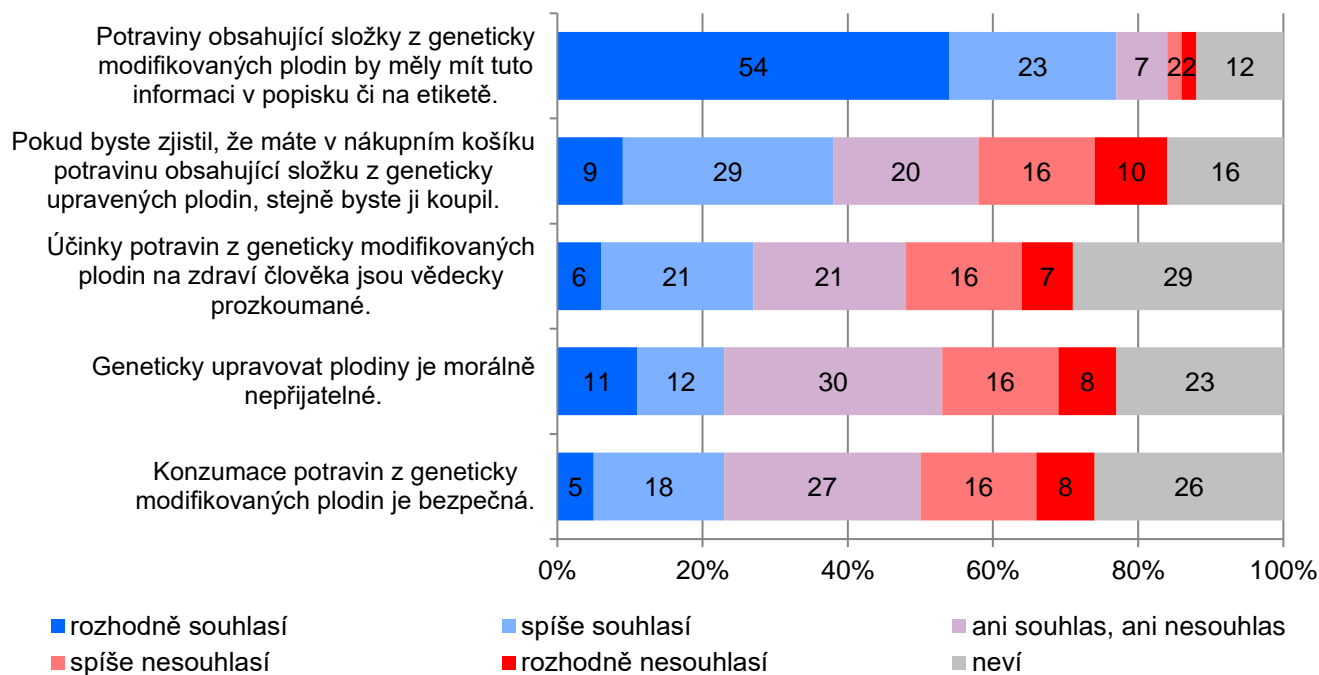
Pokud jde o prozkoumání účinků potravin z geneticky upravených plodin na zdraví člověka, zde je česká veřejnost poněkud rozpolcená, když dopady jako prozkoumané hodnotí více než čtvrtina (27 %), necelá čtvrtina (23 %) naopak s tím, že by byly tyto účinky prozkoumané, nesouhlasí. O málo více než pětina (21 %) dotázaných se pohybuje mezi těmito dvěma póly a u výroku, že jsou účinky konzumace potravin z těchto plodin vědecky prozkoumané, zvolili možnost „ani souhlas, ani nesouhlas“. Nejvíce dotázaných (29 %) však u tohoto výroku nemá jasný názor a volí variantu „nevím“.

Názor české veřejnosti na výrok, že „geneticky upravovat plodiny je morálně nepřijatelné“ je nejednoznačný, neboť srovnatelný téměř čtvrtinový podíl s ním souhlasí (23 %) i nesouhlasí (24 %). Další tři desetiny (30 %) lidí pak stojí na pomezí souhlasu a nesouhlasu. Zbývající necelá čtvrtina (23 %) v této otázce neví a zvolila variantu „nevím“.

⁴ Znění otázky: „Jak často při nákupu potravin kontrolujete na etiketě nebo v popisku k potravíně, zda obsahuje geneticky modifikované složky z geneticky modifikovaných plodin?“ Možnosti odpovědí: Vždy, často, zřídka, nikdy.

Konzumaci potravin z geneticky upravených plodin jako bezpečnou hodnotí necelá čtvrtina (23 %) dotázaných, nicméně zároveň srovnatelný podíl (24 %) zastává opačný názor, tedy že konzumace potravin z geneticky upravených plodin není bezpečná. Přibližně stejná část (27 %) české veřejnosti se pak nevyhraňuje ani jedním směrem, když u výroku o bezpečnosti konzumace potravin z geneticky upravených plodin zvolila variantu „ani souhlas, ani nesouhlas“. Významný podíl respondentů dosahující více než jedné čtvrtiny (26 %) neví, zda lze konzumaci geneticky upravených potravin považovat za bezpečnou.

Graf 5: Výroky o geneticky modifikovaných plodinách (%)⁵

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Potraviny 10. – 26. 7. 2021, 884 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Z časového srovnání, které zobrazuje tabulka 1, vidíme, že v porovnání s předchozím výzkumem z dubna 2019 o 5 procentních bodů vzrostl podíl těch, kteří souhlasí s tím, že by potraviny obsahující složky z geneticky modifikovaných plodin měly mít tuto informaci v popisku či na etiketě a zároveň poklesl (o 6 procentních bodů) podíl lidí s nejednoznačným názorem a hodnoty se tak vrátili na úroveň z let 2016 a 2017. V případě výroku, že by si respondent koupil potravinu, i kdyby věděl, že obsahuje složku z geneticky modifikovaných plodin, vzrostl nesouhlas o 4 procentní body, a to na úkor prostřední varianty „ani souhlas, ani nesouhlas“ (pokles o 4 procentní body) a aktuální hodnoty se vrátili na úroveň z roku 2017. Co se týká položky o morální nepřijatelnosti genetické úpravy plodin, tak mezi roky 2019 a 2021 poklesl (o 7 procentních bodů) podíl lidí, kteří s tímto výrokem souhlasí ve prospěch těch, kteří s ním nesouhlasí (nárůst o 5 procentních bodů). Názory české veřejnosti na výroky, že účinky potravin z geneticky upravených plodin na zdraví člověka jsou vědecky prozkoumané a že konzumace potravin z geneticky upravených plodin je bezpečná, jsou od roku 2016 relativně stabilní a nejednoznačné, když přibližně čtvrtina s nimi souhlasí, čtvrtina nesouhlasí, čtvrtina je na pomezí souhlasu a nesouhlasu a poslední čtvrtina „neví“.

⁵ Znění otázky: „Jako geneticky upravené potraviny je označováno například ovoce a zelenina, které jsou geneticky upraveny tak, aby byly více odolné vůči chorobám, rychleji rostly a jejich vzhled byl dokonalý. Do jaké míry souhlasíte, nebo nesouhlasíte s následujícími výroky? a) Konzumace geneticky upravených potravin je bezpečná., b) Účinky geneticky upravených potravin na zdraví člověka jsou vědecky prozkoumané., c) Pokud byste zjistil, že máte v nákupním košíku potravinu s geneticky upravenou složkou, stejně byste ji koupil., d) Potraviny obsahující geneticky upravené složky by měly mít tuto informaci v popisku či na etiketě., e) Geneticky upravovat plodiny je morálně nepřijatelné.“ Varianty odpovědí: rozhodně souhlasí, spíše souhlasí, ani souhlas ani nesouhlas, spíše nesouhlasí, rozhodně nesouhlasí.

Tabulka 1: Výroky o geneticky modifikovaných plodinách – časové srovnání (%)

	VI/2016	VI/2017	IV/2019	VII/2021
Potraviny obsahující složky z geneticky modifikovaných plodin by měly mít tuto informaci v popisku či na etiketě.	78/9/3	77/11/3	72/13/2	77/7/4
Pokud byste zjistil, že máte v nákupním košíku potravinu obsahující složku z geneticky upravených plodin, stejně byste ji koupil.	33/22/26	40/19/25	35/24/22	38/20/26
Účinky potravin z geneticky upravených plodin na zdraví člověka jsou vědecky prozkoumané.	23/24/25	27/24/23	26/24/20	27/21/23
Geneticky upravovat plodiny je morálně nepřijatelné.	-/-	-/-	30/27/19	23/30/24
Konzumace potravin z geneticky upravených plodin je bezpečná.	21/27/26	25/25/27	22/26/25	23/27/24

Pozn.: Tabulka obsahuje součet souhlasných odpovědí („rozhodně souhlas“ a „spíše souhlas“) / ani souhlas ani souhlas / součet nesouhlasných odpovědí („spíše nesouhlas“ a „rozhodně nesouhlas“). Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „nevím“. Položky seřazeny sestupně podle součtu souhlasných odpovědí v aktuálním výzkumu.

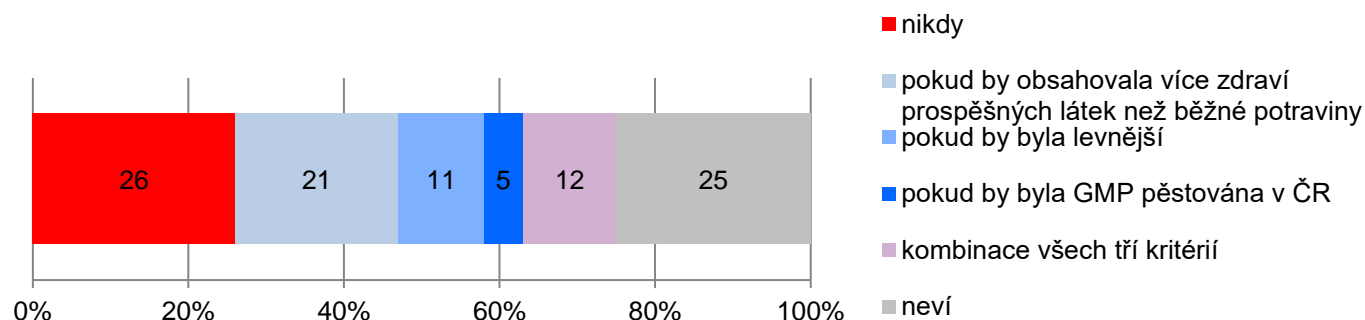
V letech 2016 až 2019 byl ve znění otázek použit termín „geneticky modifikované/upravené potraviny“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost, Potraviny.

Všem respondentům jsme dále položily několik otázek na to, zda by byli ochotní v určitých situacích nebo za určitých okolností konzumovat potraviny z geneticky modifikovaných plodin nebo použít prostředky z geneticky modifikovaných organismů, na jejich vliv na lidské zdraví, DNA, přírodu, rostlinné a živočišné druhy a rovněž i na etické aspekty jejich použití.

V následujícím grafu 6 jsou zobrazeny výsledky odpovědí na otázku, zda by respondenti za nějakých okolností dali přednost potravině z GMP před běžnou potravinou. Více než čtvrtina (26 %) respondentů uvedla, že by potravině z GMP před běžnou potravinou nedala přednost nikdy. Přibližně pětina (21 %) by upřednostnila potravinu z GMP, pokud by obsahovala více zdravích prospěšných látek, 11 % pokud by byla levnější a dvacetina (5 %) pokud by byla GMP pěstována v ČR. O málo více než desetina (12 %) respondentů by dala přednost potravině z GMP před běžnou potravinou, pouze pokud by splňovala všechna tři výše uvedená kritéria, tedy obsahovala více zdravích prospěšných látek, byla levnější a byla pěstována v ČR. Velký, čtvrtinový (25 %) podíl respondentů v této otázce „neví“.

Graf 6: Za jakých okolností byste dal přednost potravině z GMP? (%)⁶

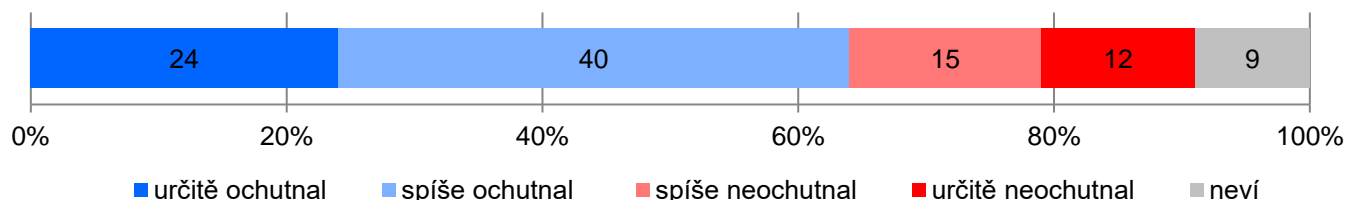

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Potraviny 10. – 26. 7. 2021, 884 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

⁶ Znění otázky: „Pokud byste si měl vybrat mezi běžnou potravinou a potravinou z geneticky modifikovaných plodin, za jakých okolností byste si koupil tu z geneticky upravených plodin?“ Možnosti odpovědí: nikdy, pokud by obsahovala více zdravích prospěšných látek než běžné potraviny, pokud by byla levnější, pokud by byla geneticky modifikovaná plodina pěstována v České republice, kombinace všech předchozích tří kritérií.

Pokud by respondenti dostali příležitost ochutnat schválenou a ověřenou potravinu z GMP, tak téměř dvě třetiny (64 %) by této příležitosti využily a potravinu z GMP ochutnaly, z toho 24 % určitě a 40 % spíše. K opačnému stanovisku se přiklonila o málo více než čtvrtina (27 %) respondentů, z toho 15 % by „spíše neochutnalo“ a 12 % „rozhodně neochutnalo“. Zbývajících 9 % respondentů nedokázalo odpovědět a přiklonilo se k variantě „nevím“.

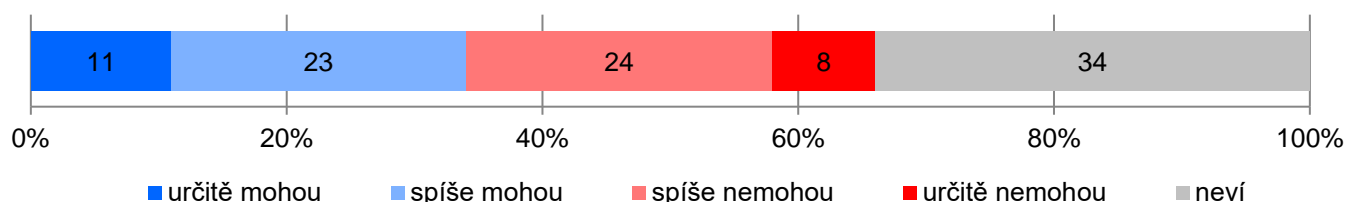
Graf 7: Ochutnání schválené a ověřené potraviny z GMP (v %)⁷

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Potraviny 10. – 26. 7. 2021, 884 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Dále nás zajímal názor respondentů na vliv potravin z GMP na lidské zdraví. Z grafu 8 můžeme vidět, že názor respondentů je nejednoznačný, když přibližně třetina (34 %) respondentů se domnívá, že potraviny z GMP mohou ohrozit lidské zdraví (11 % „určitě mohou“, 23 % „spíše mohou“), srovnatelný podíl (32 %) zastává opačný názor, že potraviny z GMP nemohou ohrozit lidské zdraví (8 % „určitě nemohou“, 24 % „spíše nemohou“) a další přibližně třetina (34 %) v této otázce nezaujímá jasný názor („nevím“).

Graf 8: Mohou potraviny z GMP ohrozit lidské zdraví? (v %)⁸

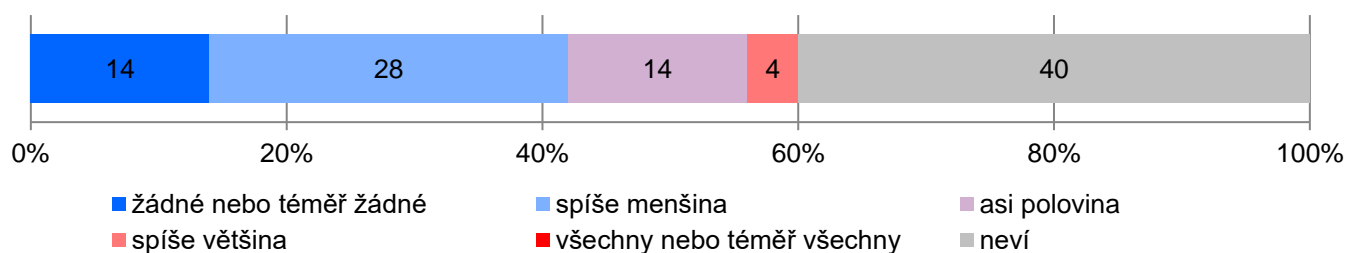
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Potraviny 10. – 26. 7. 2021, 884 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Respondenti se dále měli pokusit odhadnout, kolik z potravin, které běžně konzumují, obsahují složky z GMP (viz graf 9). Výsledky jasně ukazují, že tato otázka je pro respondenty složitá a často na ni nedokážou odpovědět (40 %). Přibližně sedmina (14 %) respondentů se domnívá, že složky z GMP nejsou obsaženy v „žádné nebo téměř žádné“ potravíně, kterou konzumují, více než čtvrtina (28 %) toto množství odhaduje na „spíše menšinu“, 14 % na „asi polovinu“ a necelá dvacetina (4 %) si myslí, že je to „spíše většina“ z potravin, které běžně konzumují.

⁷ Znění otázky: „Kdybyste měl příležitost, ochutnal byste schválenou a ověřenou potravinu z geneticky modifikovaných plodin?“ Možnosti odpovědí: určitě ochutnal, spíše ochutnal, spíše neochutnal, určitě neochutnal.

⁸ Znění otázky: „Mohou, nebo nemohou, podle Vašeho názoru, potraviny z geneticky modifikovaných plodin ohrozit Vaše zdraví?“ Možnosti odpovědí: určitě mohou, spíše mohou, spíše nemohou, určitě nemohou.

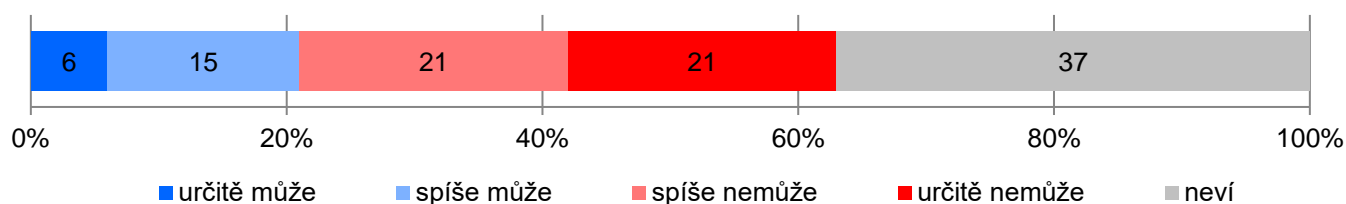
Graf 9: Odhad množství konzumovaných potravin z GMP (v %)⁹

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Potraviný 10. – 26. 7. 2021, 884 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Další otázka se týkala toho, zda podle respondentů může, nebo nemůže konzumace potravin z GMP změnit lidskou DNA. Výsledky zobrazuje graf 10. Zodpovědět tuto otázku bylo pro respondenty opět obtížné, neboť téměř dvě pětiny (37 %) nedokázaly jasně odpovědět a přiklonily se k variantě „nevím“. Ze zbývajících odpovědí převažuje názor, že konzumace potravin z GMP nemůže změnit lidskou DNA (42 %) před opačným názorem, že může (21 %).

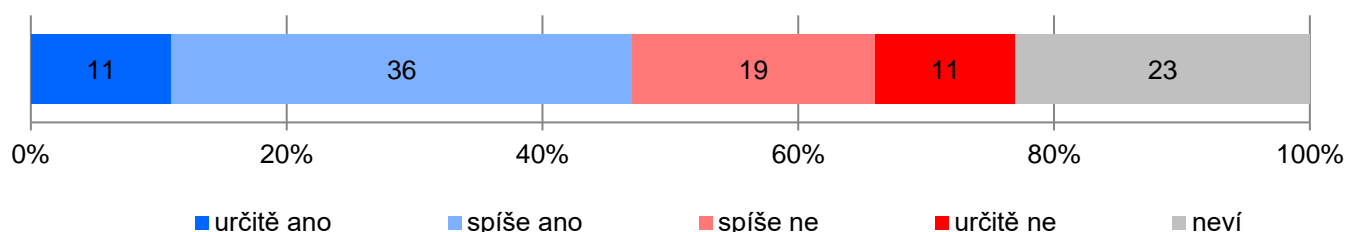
Graf 10: Může konzumace potravin z GMP změnit lidskou DNA? (v %)¹⁰

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Potraviný 10. – 26. 7. 2021, 884 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Respondentů jsme se také zeptali, zda by byli ochotni použít lék vyrobený pomocí geneticky modifikovaných organismů (viz graf 11). Téměř polovina (47 %) respondentů vyjádřila souhlasný postoj (11 % „určitě ano“, 36 % „spíše ano“). Nesouhlasný postoj, tedy neochotu použít lék vyrobený pomocí geneticky modifikovaných organismů, deklarovaly tři desetiny (30 %) respondentů (19 % „spíše ne“, 11 % „určitě ne“). Zbývající téměř čtvrtinový (23 %) podíl respondentů nemá jasný názor a volí odpověď „nevím“.

Graf 11: Ochota použít lék vyrobený pomocí geneticky modifikovaných organismů (v %)¹¹

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Potraviný 10. – 26. 7. 2021, 884 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

⁹ Znění otázky: „Kolik z potravin, které běžně konzumujete, si myslíte, že obsahují složky z geneticky modifikovaných plodin?“ Možnosti odpovědí: žádné nebo téměř žádné, spíše menšina, asi polovina, spíše většina, všechny nebo téměř všechny.

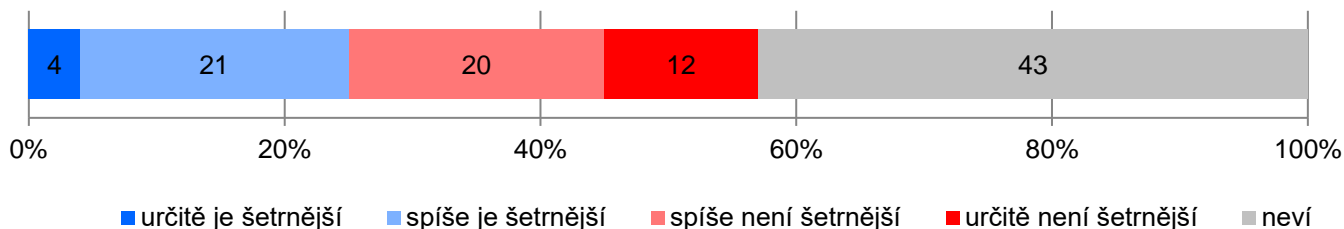
¹⁰ Znění otázky: „Může, nebo nemůže, podle Vašeho názoru, konzumace potravin z geneticky modifikovaných plodin změnit Vaši DNA?“ Možnosti odpovědí: určitě může, spíše může, spíše nemůže, určitě nemůže.

¹¹ Znění otázky: „Byl byste ochoten použít lék vyrobený pomocí geneticky modifikovaných organismů?“ Možnosti odpovědí: určitě ano, spíše ano, spíše ne, určitě ne.

Co se týká názoru respondentů na šetrnost pěstování GMP k přírodě, tak čtvrtina (25 %) se domnívá, že je šetrnější, opačný názor pak zastává přibližně třetina (32 %) respondentů. Největší podíl respondentů, více než dvě pětiny (43 %), však na tuto otázku nemá jasný názor nebo „neví“.

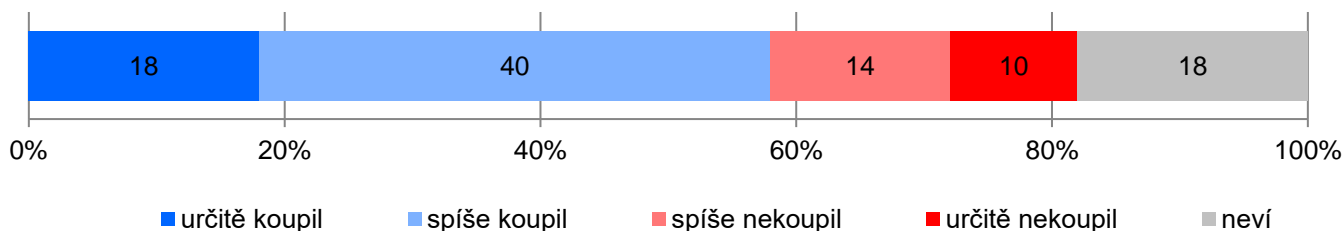
Graf 12: Je pěstování GMP šetrnější k přírodě? (v %)¹²

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Potraviný 10. – 26. 7. 2021, 884 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Pokud by respondenti dostali možnost koupit si tričko vyrobené z geneticky modifikované bavlny šetrné k životnímu prostředí (viz graf 13), tak téměř tři pětiny (58 %) respondentů by této možnosti využily a takto vyrobené tričko by si koupily (z toho 18 % „určitě koupil“ a 40 % „spíše koupil“), necelá čtvrtina (24 %) by si naopak takto vyrobené tričko nekoupila (10 % „určitě nekoupil“, 14 % „spíše nekoupil“). Necelá dvacetina (18 %) respondentů zatím „neví“, jak by se v případě takové možnosti rozhodla.

Graf 13: Koupil by si tričko vyrobené z geneticky modifikované bavlny šetrné z životnímu prostředí? (v %)¹³

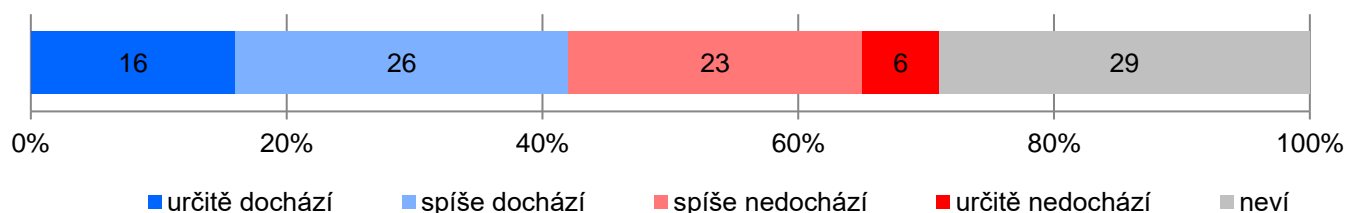
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Potraviný 10. – 26. 7. 2021, 884 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Další otázka se týkala názoru respondentů na to, zda pěstováním GMP, podle jejich názoru, dochází k ničení původních rostlinných a živočišných druhů. Jak můžeme vidět z grafu 14, tak více než dvě pětiny (42 %) respondentů se přiklání k názoru, že k ničení původních rostlinných a živočišných druhů pěstováním GMP dochází, z toho podle 16 % „určitě dochází“ a podle 26 % „spíše dochází“. Necelé tři desetiny (29 %) respondentů mají názor opačný, tedy že pěstováním GMP nedochází k ničení původních rostlinných a živočišných druhů (6 % „určitě nedochází“, 23 % „spíše nedochází“), dalších 29 % respondentů nevyjádřilo jasný názor a zvolilo odpověď „neví“.

¹² Znění otázky: „Je, nebo není, podle Vašeho názoru, pěstování geneticky modifikovaných plodin šetrnější k přírodě?“ Možnosti odpovědí: určitě je šetrnější, spíše je šetrnější, spíše není šetrnější, určitě není šetrnější.

¹³ Znění otázky: „Koupil byste si tričko vyrobené z geneticky modifikované bavlny šetrné k životnímu prostředí?“ Možnosti odpovědí: určitě koupil, spíše koupil, spíše nekoupil, určitě nekoupil.

Graf 14: Dochází pěstováním GMP k ničení původních rostlinných a živočišných druhů? (v %)¹⁴

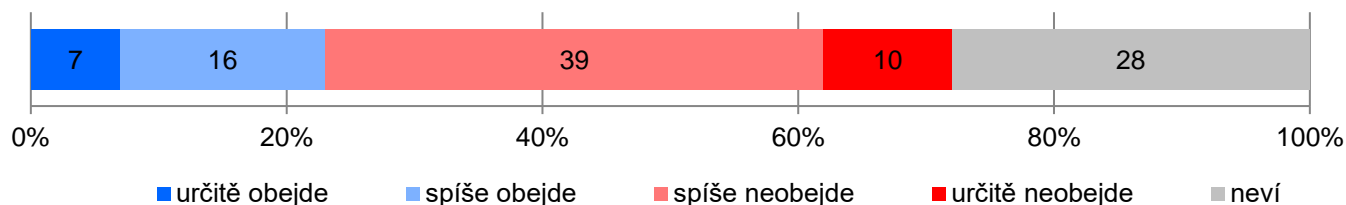

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Potraviný 10. – 26. 7. 2021, 884 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Následující otázka se týká výhledu do budoucna. Respondentů jsme se zeptali, zda si myslí, že se lidstvo v budoucnu obejde, nebo neobejde bez GMP. Výsledky (viz graf 15) jsou relativně jednoznačné, když téměř polovina (49 %) respondentů zastává názor, že se lidstvo v budoucnu neobejde bez GMP, z toho podle 10 % „rozhodně neobejde“ a podle 39 % „spíše neobejde“. Necelá čtvrtina (23 %) se naopak přiklání k názoru, že budoucnost lidstva nebude závislá na GMP, když podle 16 % se lidstvo v budoucnu „spíše obejde“ bez GMP a podle 7 % se „určitě obejde“.

Výrazný podíl respondentů (28 %) na tuto otázku nedokázal jasně odpovědět.

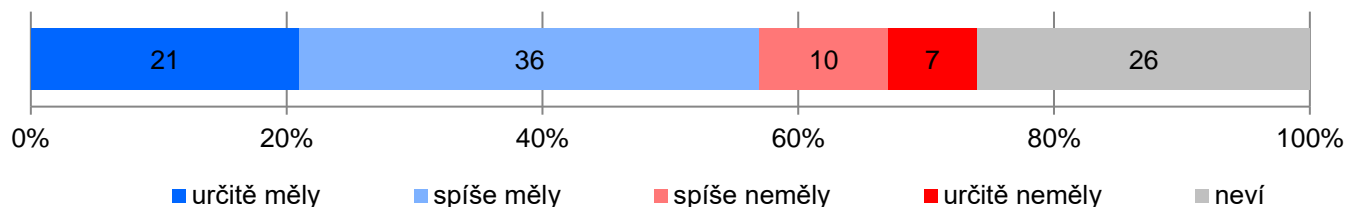
Graf 15: Obejde se v budoucnu lidstvo bez GMP? (v %)¹⁵

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Potraviný 10. – 26. 7. 2021, 884 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Další otázka ve výzkumu byla zaměřena na etickou stránku použití GMP. Konkrétně jsme u respondentů zjišťovali, jaký je jejich názor na povolení užívání potravin z GMP v oblastech s nedostatkem potravin, tedy např. v chudých rozvojových zemích (viz graf 16). Nadpoloviční většina (57 %) se vyjádřila souhlasně, tedy že by mělo být povoleno užívat potraviny z GMP v oblastech s nedostatkem potravin, opačný názor zastává necelá dvacetina (17 %) respondentů. Zbývající přibližně čtvrtina (26 %) „neví“, jak se k této postavít.

Graf 16: Názor na povolení potravin z GMP v oblastech s nedostatkem potravin (v %)¹⁶

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Potraviný 10. – 26. 7. 2021, 884 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

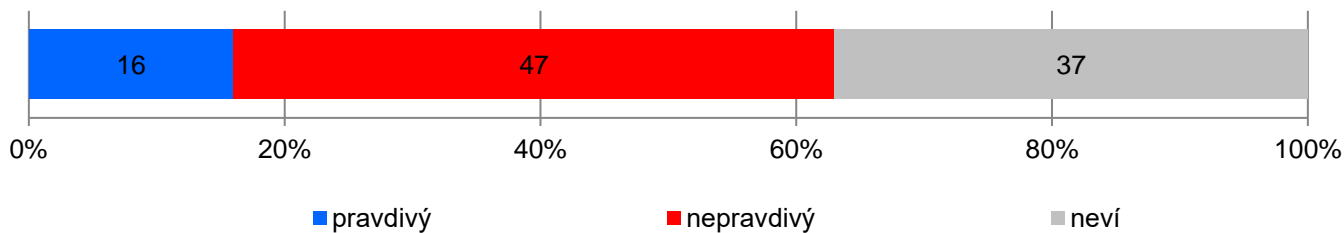
¹⁴ Znění otázky: „Myslíte si, že pěstováním geneticky modifikovaných plodin dochází k ničení původních rostlinných a živočišných druhů?“ Možnosti odpovědí: určitě dochází, spíše dochází, spíše nedochází, určitě nedochází.

¹⁵ Znění otázky: „Myslíte si, že se lidstvo v budoucnu obejde, nebo neobejde, bez geneticky modifikovaných plodin?“ Možnosti odpovědí: určitě obejde, spíše obejde, spíše neobejde, určitě neobejde.

¹⁶ Znění otázky: „Měly, nebo neměly, by podle Vašeho názoru, být potraviny z geneticky modifikovaných plodin povoleny v oblastech s nedostatkem potravin, např. v chudých rozvojových zemích?“ Možnosti odpovědí: určitě měly, spíše měly, spíše neměly, určitě neměly.

Na závěr bloku otázek o GMP jsme respondentům předložili výrok: „V Evropské unii je na rozdíl od většiny vyspělých států v podstatě nemožné pěstovat geneticky modifikované plodiny.“ a zajímalo nás, zda je tento výrok podle dotázaných pravdivý či nepravdivý. Z grafu 17 je jasně patrné, že téměř polovina (47 %) respondentů označuje výrok za nepravdivý, za pravdivý jej naopak považuje přibližně šestina (16 %) a zbývající téměř dvě pětiny (37 %) neuměly pravdivost výroku posoudit a zvolily možnost „nevím“.

Graf 17: Pravdivost/nepravdivost výroku: „V Evropské unii je na rozdíl od většiny vyspělých států v podstatě nemožné pěstovat geneticky modifikované plodiny.“ (v %)¹⁷

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Potraviny 10. – 26. 7. 2021, 884 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

¹⁷ Znění otázky: „Myslíte si, že je následující výrok pravdivý, nebo nepravdivý? „V Evropské unii je na rozdíl od většiny vyspělých států v podstatě nemožné pěstovat geneticky modifikované plodiny.“ Možnosti odpovědí: pravdivý, nepravdivý.

Technické parametry výzkumu

Výzkum:	Potraviny 2021
Realizátor:	Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v. v. i.
Projekt:	Strategie AV21 „Potraviny pro budoucnost“
Termín terénního šetření:	10. 7. – 26. 7. 2021
Výběr respondentů:	Kvótní výběr
Kvóty:	Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání
Vážení dat:	Vzdělání X NUTS 2, věk X NUTS 2, pohlaví X kraj, velikost místa bydliště X věk, vzdělání X věk
Zdroj dat pro kvótní výběr a vážení dat:	Český statistický úřad
Reprezentativita:	Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let
Počet dotázaných:	884
Počet tazatelů:	161
Metoda sběru dat:	Osobní rozhovor tazatele s respondentem – kombinace dotazování CAPI a PAPI
Výzkumný nástroj:	Standardizovaný dotazník
Otázky:	PL.20, PL.21, PL.22, PL.23, PL.90, PL.91, PL.92, PL.93, PL.94, PL.95, PL.96, PL.97, PL.98, PL.100, PL.101, PL.102, PL.103, PL.104, PL.105, PL.106
Kód zprávy:	or211025
Zveřejněno dne:	25. října 2021
Zpracovali:	Radka Hanzlová, Vojtěch Hudzieczek

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různě velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Vážení dat – způsob zvýšení reprezentativity souboru vzhledem k vybraným charakteristikám populace pomocí přiřazení váhy každému respondentovi. Váhy jsou vytvářeny pomocí metody iterativního proporčního vážení a pohybují se v rozsahu 0,333 až 3.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v. v. i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v. v. i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.

„Aktivita byla podpořena Strategii Akademie věd AV21 v rámci výzkumného programu „Potraviny pro budoucnost“

<http://www.potravinav21.cz/>.